

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

АНДРЕЙКО О. Методичний потенціал навчально-мовленнєвих ситуацій як ефективного засобу для формування компетентності в говорінні учнів старшої школи на уроках англійської мови	13
АТРОЩЕНКО Т.О. Професійна компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти у контексті вимог сьогодення	15
БАБЛЯ А., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Етапи професійного становлення майбутнього вчителя в контексті освітніх реформ	16
БАБЛЮК В.М., ГОРВАТ М.В. Нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності дітей та молоді в Україні	18
БЛИЧКО В.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Роль взаємодії школи і батьків у розвитку фізичного виховання молодших школярів	21
БОБЕЛА Ю. В., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування конструктивно-просективних умінь у майбутніх учителів початкових класів	23
БОНДАР Т. І. Культурна компетентність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти у США й Україні	25
БОРБЕЛЬ Г., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Педагогіка партнерства як необхідна умова ефективності освітнього процесу закладів освіти	27
БОРЖАВИЧ Т. В., ПИНЗЕНИК О. М. Завдання процесу формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку	29
БОРИСОВА О.О. Андрагогічний підхід до організації навчання у закладах вищої освіти	31
БРИЖАК Н. Ю. Позаурочна виховна робота: теоретичний аспект	33
БУЧМЕЙ І.М., КОБАЛЬ В.І. Місце внутрішньої системи забезпечення якості освіти в освітній системі закладу загальної середньої освіти	35
БУЧМЕЙ М.І., КОБАЛЬ В.І. Формування позитивного іміджу закладу освіти	37
ВАН ІНАНЬ. Актуальність формування стилю педагогічного спілкування у фаховій підготовці майбутніх учителів музики	38
ВАРВАРИНЕЦЬ Е. І., МОЧАН Т. М. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до взаємодії з батьками.....	40
ВАСИЛЬЦЮН І.П., КУШНІР І.І. Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти на засадах здоров'язберігаючих технологій	42
ВІДЬМЕНКО М.О. Розвиток освіти на користь сталого розвитку	44
ГАЛАБУРДА М.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Застосування форм і методів національно-патріотичного виховання здобувачів початкової освіти у закладі загальної середньої освіти	46
ГАНГУР Г.В.,ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Розвиток творчих здібностей учнів початкової школи як процес удосконалення якостей особистості	48
HERSTSOVSKA NATALIA, RUSYN OLEKSANDRA The use of interchangeable english synonyms in different pedagogical situations	50
ГИРБА К. В., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування професійної позиції педагога	51
ГОЛОМБ В.Ю., КОБАЛЬ В.І. Становлення та розвитку закладів системи професійно-технічної освіти в Закарпатті кінця XIX- початку XX століття: постановка проблеми	53
ГОМА І. В. Проблеми реалізації права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в Україні	54

Самоосвітня компетентність ґрунтується на досвіді самоосвітньої діяльності, первісному прагненні здобувача розширити свій освітній потенціал. Унаслідок чого значення ЗВО у формуванні ціннісного ставлення випускників до самостійної діяльності, усвідомленні майбутніми фахівцями особливої значимості самоосвітньої компетентності для безперервного професійно-особистісного розвитку багаторазово зростає.

У низці досліджень підкреслюється особлива важливість розвитку самоосвітньої компетентності для професійно-особистісного зростання, який навчається (Є.А. Злотнікова, І.Я. Зимова, О.Л. Карпова, А.В. Хуторський, Г.І. Чижакова та ін). Вчені актуалізують її роль в управлінні особистістю власною самоосвітньою діяльністю як джерела професійного самовдосконалення, у регуляції процесу вирішення професійних завдань, тобто у забезпеченні самоорганізації професійної діяльності. Така позиція є пріоритетною сьогодні.

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про фахову передвищу освіту»: Закон України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
4. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: затверджений Наказом Міністерства соціальної політики України 10.08.2018 р. № 1143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1143732-18>
5. Державний стандарт початкової освіти: Постанова КМ України від 21.02.2018 р. № 87. URL: <http://polishproject.nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/> (дата звернення: 25.02.2021 р.).
6. Магомеддибирова З.А., Сельмурзаева М.Р. Развитие профессиональной культуры общения будущего учителя начальных классов как педагогическая проблема. Мир науки, культуры, образования, 2018. 5 (72). С. 120 – 121.

УДК 373.3.091.3

БАБЛЮК В.М., ГОРВАТ М.В.
Мукачівський державний університет

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Формування громадянських та соціальних компетентностей молодших школярів є однією із актуальних проблем відповідно до концептуальних вимог Нової української школи (НУШ), становлення якої на основі впровадження низки реформ буде відбуватися упродовж 2017 – 2029 років. Названі компетентності визначені концепцією НУШ як одні із ключових поруч із компетентностями спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитися впродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальні та громадянські компетентності; обізнаність та самовираження у сфері культури;

екологічна грамотність [4]. Таким чином особливого значення в методичному інструментарії сучасної початкової освіти набув компетентнісний підхід навчання і виховання у поєднанні із особистісно орієнтованим та діяльнісним.

Стан розробленості проблеми виявив два рівні дослідження: I – волонтерська діяльність учнів початкової школи; II – формування громадянських та соціальних компетентностей молодших школярів. Проблема формування громадянських та соціальних компетентностей в початковій школі розглянута українськими вченими-педагогами, правознавцями, зокрема Н.Бібік, Л.Ващенко, О.Локшиною, О.Овчарук, Л.Паращук, О.Пометун, О.Савченко, С.Трубачовою, К.Чорною та низкою інших. Проблему волонтерської діяльності дітей та молоді вивчали вчені-педагоги Т.Алексеєнко, К.Тараненко, О.Шумська, а також педагоги-практики – С.Білик, О.Кійло, О.Рій та низка інших.

Організація та проведення волонтерської діяльності дітей та молоді в Україні здійснюється у відповідності до вимог пакету документів нормативно-правового забезпечення такого виду навчально-виховної роботи в умовах школи та поза нею. Такими документами є: Закони України «Про волонтерську діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 42, ст. 435) [3], «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», Указ Президента України від 13.10.2015 № 580/2015 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Концепція Нової української школи, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», Державний стандарт початкової освіти (Затверджено у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688); Методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році (лист № 1/11-5966 від 01.07.2019); Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (1–4 класи) та інші. А також, компетентнісні результати навчання молодших школярів визначені у Державному стандарті від 2019 року, у вимогах до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів [2].

Нормативно-правове забезпечення визначає основоположні засади процесу розбудови сучасної початкової школи, які розкривають суть і забезпечують реалізацію мети і завдань Нової української школи, а також формування громадянських та соціальних компетентностей відповідно до її вимог шляхом організації та проведення волонтерської діяльності. Зокрема Державний стандарт представляє в змісті освіти дев'ять освітніх галузей: мовно-літературна, математична, природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, фізкультурна, громадянська та історична, мистецька, у кожній з яких визначено загальні та обов'язкові результати навчання учнів початкових класів.

У змістовому, методико-дидактичному компоненті навчальної програми з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» визначено вимоги до процесу формування громадянських та соціальних компетентностей молодших школярів

у відповідності до вимог НУШ [5]. На основі компетентнісного підходу у ній визначено наскрізну змістовну лінію «Громадянська відповідальність», у якій відображено соціально й особистісно значущі ідеї, що формуються у процесі навчання й виховання у школі та поза нею. Ця освітня наскрізна лінія формує у молодших школярів соціальну та громадянську компетентності, встановлює зміст поняття «громадянин», сприяє навчально-пізнавальній, соціально активній діяльності. У програмі визначено вимоги щодо очікуваних результатів навчання, зокрема, громадянських компетентностей учнів початкових класів. Практичне використання програми є ефективним, оскільки на допомогу вчителю розроблений робочий зошит, підручник та інше [5].

Очікувані результати в процесі формування громадянських та соціальних компетентностей молодших школярів представимо у вибірці, зробленій згідно з Державним стандартом початкової освіти [1]:

- утвердження власної гідності як здатність до самохарактеристики та самооцінки, усвідомлення своєї подібності та відмінності від інших людей – однолітків та дорослих;

- розуміння та захист своїх прав та інших людей, своїх обов'язків у сім'ї, школі, дотримання правил поведінки, повага до інших осіб, уміння захистити себе та інших у певній ситуації, зокрема, звернувшись по допомогу до старших;

- здатність протистояти, чинити спротив прояву дискримінації, несправедливості у будь-якому вияві, здійснені словом чи вчинком, вміння відчувати та висловлювати вдячність, цінує різноманітність у світі, справедливо ставиться до інших осіб;

- усвідомлює свою приналежність до різних спільнот, уміння розповісти про свою родину, однолітків, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе тощо;

- уміння співпрацювати з однолітками та дорослими, усвідомлює важливість співпраці у групі, здатен виконувати різні ролі у групі, проявляє ініціативу, визначає послідовність виконання завдань, передбачає наслідки;

- здатен зробити вибір і нести відповідальність за його наслідки, оцінювати свою поведінку та інших людей у певній ситуації, дотримуватися добросовісних правил взаємодії, домовленостей, пояснює, чому це важливо;

- бере активну участь у житті спільнот, до яких належить (класу, школи, сім'ї, спортивної команди, дитячої організації тощо), розповідає про свої успіхи, класу, родини та пояснює причини невдач, встановлює шляхи їх подолання, хоче бути корисним для родини, класу, школи;

- цікавиться громадсько-політичним життям в Україні як своїй Батьківщині і світі, знає, які державні символи України, виявляє повагу до них.

Критерії і результати навчання молодших школярів у відповідності до вимог володіння компетенціями визначено у Державному стандарті початкової школи, Типових навчальних програмах [6].

В нормативно-правових документах НУШ наголошується на пріоритеті компетентнісного підходу в роботі початкової школи, визначенні шляхів і

засобів дидактичного забезпечення формування громадянських компетентностей, що обумовлює необхідність розглянути їх в нашому дослідженні.

Література

1. Державний стандарт початкової освіти від 21.02.2018. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
2. Добро починається з тебе. Збірник благодійних проєктів. *Шкільний світ*. № 21 – 22 (581 – 582), червень 2011. 64 с.
3. Закон України «Про громадянство України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 13, ст. 65). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
4. Козакова Н.Б. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів URL : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/31210/.
5. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). URL : <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmxb2NhdGtvdmFza29sYW5kb3Znb3VvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkyNDI2MmM>.
6. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти науки 22 лютого 2018 року / під керівництвом О.Савченко. URL : <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>.

УДК 373.3.064.1:[37.015.31:796.011.1-053.5](043.2)

БЛИЧКО В.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.
Мукачівський державний університет

РОЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ШКОЛИ І БАТЬКІВ У РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Стан здоров'я населення з кожним роком стає гіршим, через різні екологічні, економічні, соціальні та інші фактори. Однією з причин погіршення здоров'я, яка зараз особливо проявляється у 21 столітті, це нерухливий спосіб життя. Тобто, люди цілими днями сидять перед комп'ютерами або телефонами, адже більшість роботи, навчання перейшло на онлайн-формат, люди стали менше ходити пішки через те, що у всіх є машини, перегляд фільмів або інтернет-ігри стали цікавішою розвагою ніж спорт або прогулянки - і це все впливає на здоров'я населення і в першу чергу це стосується дітей. Якщо раніше рухливість дітей це було нормою, про це ніхто не турбувався, адже діти весь час бігали, гралися і тому подібне, то зараз з приходом в життя людей різної електроніки, діти з перших років життя знають, що таке телефон і вже стають залежними. В наслідок цього і зменшується рухливість та фізичне виховання дітей навіть дошкільного та молодшого шкільного віку. Цю проблему може вирішити ефективно фізичне виховання.

Фізичне виховання в школі інколи недооцінюють. Для вчителів та батьків важливо, щоб дитина навчилася писати, читати, рахувати, була слухняною і дисциплінованою і це є дуже важливим, але як часто вони звертають увагу тільки на це, при цьому забувають про фізичне виховання, яке безпосередньо стосується здоров'я дитини.

Фізичне виховання – система заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я людини, загартування її організму, розвиток фізичних можливостей, рухових

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>